

koolzaad

rustgewas met unieke pluspunten

Aanwinst voor het bouwplan

Winterkoolzaad is als toegestaan rustgewas met unieke pluspunten een aanwinst voor het bouwplan van telers in heel Nederland. Zo valt de oogst al vanaf eind juni en blijft er een mooie bodemstructuur achter die bijdraagt aan bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit. Rotatie met suikerbieten is met bca-resistente rassen bieten en groenbemesters geen probleem. En koolzaad is inzetbaar om de populatie ritnaalden in de bodem sterk terug te dringen, want het is geen waardplant voor (de eiafzet) van kniptorren.

Met de moderne rassen uit het LG kweekprogramma is zaadopslag goed te beheersen, omdat we grote stappen hebben gezet in houwvastheid. Ze gaan ook zeer efficiënt om met stikstof (N-Flex) én zijn resistent tegen het door luizen overgedragen vergelingsvirus.

In deze whitepaper vind je alle informatie omtrent de teelt van koolzaad. **Heb je nog vragen? Je LG teeltspecialist staat voor je klaar.**

Aanbevolen koolzaadrassen

	LG Ambassador	LG Avenger
Najaarsontwikkeling		
Winterhardheid	zeer goed	zeer goed
Vroegrijpheid	zeer goed	goed
Stevigheid	zeer goed	goed
Houwvast	ja	ja
Resistenties		
Cylindrosporium	weinig gevoelig	weinig gevoelig
Phoma	resistent	resistent
Vergelingsvirus	resistent	resistent
Sclerotinia	gemiddeld	weinig gevoelig
Weerbaarheid aardvlo	gemiddeld	zeer goed
N-Flex		
N-Flex	ja	nee
Interne kwaliteit		
Oliegehalte	45%	46,5%
Opbrengst (relatief)		
Gemiddelde van DE/NL/FR/BE	100	103

Bron: rassenonderzoek SPNA 2025, rassenlijst DE FR UK 2022-2025

prachtig zicht én vroege nectarbron voor bijen

Koolzaad de mogelijkheden

Bouwplan met veel granen

- 10% meeropbrengst t.o.v. tarwe op tarwe
- goede mogelijkheid duistbestrijding
- vroegruimend
- mogelijkheid om na 1 augustus dierlijke mest uit te rijden

Bouwplan met aardappelen

- telt als rustgewas en winterteelt voor Nitraatrichtlijn en GLB
- vroegruimend voor zandgronden (vermijden droogte)
- hogere N-gebruiksnorm in NV-gebieden

Bouwplan met bieten

- opslag bestrijden na oogst
- vals zaai-bed maken voor groenbemester
- BCA-resistente suikerbiet en groenbemester telen

Bodem en bemesting

Keuze perceel

De teelt van koolzaad is mogelijk op klei, zavel, zand/dal en lössgronden mits deze een goede waterhuishouding hebben. Een pH tussen de 5,7 en 7 is optimaal. Houd een rotatie aan van 1 op 4 met BCA-waardplanten, zoals spruiten of bieten. Met BCA-1 resistente bladrammenas in de rotatie blijven bietencysteaaltjes onder controle.

Inzaai

- optimaal inzaaitijdstip: 2e helft augustus - half september
- zaaidiepte 2 - 3 cm
- zaaibedbereiding tot 4 à 5 cm diepte, fijn kruimelig en goed aangedrukt (vergelijkbaar met suikerbieten)
- inzaai mogelijk met graanzaaimachine of precisiezaai
- 500.000 zaden per ha (1/3 eenheid)

Bemesting

- bemest volgens stikstofgebruiksnorm
- gewasbehoefte is 45 kg N in het najaar, 200-Nmin in het voorjaar (30 - 60 kg P₂O₅ en 40 - 80 kg K₂O)
- voorkeur voor zwavelhoudende stikstofmeststof

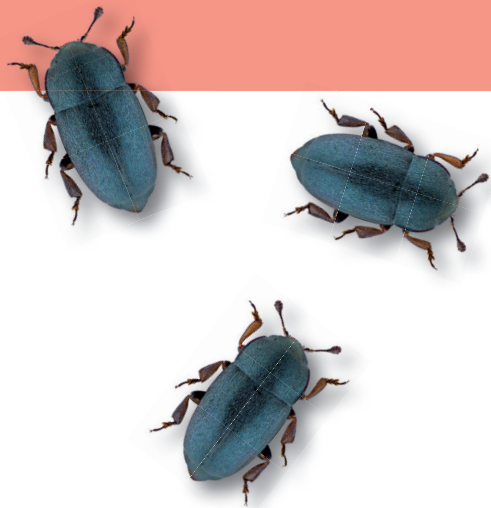

Ziekten en plagen

Aardvlo

Tussen opkomst en eerste bloei kan de larve van de koolzaadaardvlo schade geven. De zaaizaadbehandeling met Integral® Pro heeft een afstotende werking op aardvloen.

Met de juiste rassenkeuze is de impact van de aardvlo te verkleinen. Een van de nieuw ontwikkelde rassen hiervoor is LG Avenger.

Koolzaadglanskever

Deze kever is 1,5 - 2 mm lang, eivormig en heeft een donker metaalglanzende kleur. Net voordat ze opengaan, vernielt deze kever de bloemknoppen zodat geen zaadzetting meer kan plaatsvinden. De schadedrempel in deze periode is 4 kevers per plant. Bespuitingen tegen plaaginsecten dienen altijd vóór de bloei plaats te vinden.

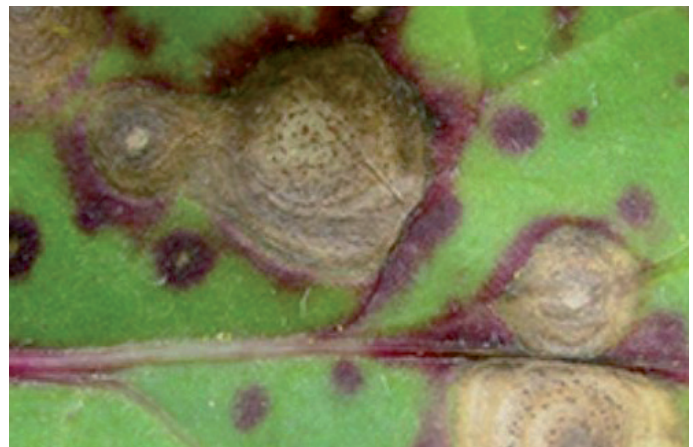
Koolzaadsnuitkever

De koolzaadsnuitkever is 2,5 - 3 mm lang, heeft een zuigspriet, zwarte poten en lijkt door zijn beharing grijs. De larven zijn 4 - 5 mm, witgeel van kleur en zwart bovenop de kop. De kever legt haar eitjes in de hauwen, de larven voeden zich vervolgens met zaadkorrels, vreten gaatjes in de hauwwant en verpoppen in de grond. De grootste schade komt doordat de koolzaadgalmug op haar beurt het gaatje in de hauw gebruikt om haar eitjes in te leggen. De schadedrempel ligt op 1 kever per plant.

Phoma

Jonge planten vallen weg, blad is geel/beige/grijs. Aantasting treedt meestal op vanaf eind juni, vooral bij wisselvallig weer. Toont als spikkelziekte op bladeren. Eerst ronde bruine vlekken op hauwen en stengels, de bloemstelen hebben kleine zwartbruine vlekken. Bij vroeg optreden wordt het gewas noodrijp, doordat de zaden verschrompelen in de hauwen.

Oogst en bewaring

Koolzaad is oogstrijp als alle hauwen geel zijn en de zaden donker gekleurd of als de eerste hauwen open-springen. Oogst tussen 9 - 12% vocht. Oogst van stam, zorg ervoor dat de ruimte tussen trommel en mantel half open is en stel het trommeltoerental in tussen 500 en 650

(700 bij zwaar gewas). Koolzaad oogsten is mogelijk met een normale combine, waarbij de enige aanpassing een koolzaadmес aan de zijkant is. Koolzaad direct na oogst afleveren bij collecteur of drogen tot 9% voor korte bewaring. Onderhoudsventilatie is nodig.

Beheersen opslag

De teelt van koolzaad kan behoorlijk opslag geven kort na de oogst. De grootste fout die je kunt maken is om direct na de oogst een intensieve grondbewerking te doen. Het oliehoudend zaad wordt dan begraven in de grond en komt jaren later nog op. Met hauwvaste rassen is dit probleem al fors teruggedrongen, desondanks is minimale uitval onvermijdelijk. Het advies is om na de oogst te wachten tot opslag is gekiemd en dit weg te rijden met een lichte grondbewerking. Herhaal dit indien nodig. Een lichte grondbewerking kan tevens de zaaibedbereiding voor de nateelt van groenbemesters zijn.

“Koolzaad goed voor bodem én uitstraling”

Om de bodem te verbeteren zaaide Koninklijke Maatschap de Wilhelminapolder (afgekort KMWP) de afgelopen twee jaar weer winterkoolzaad. De ervaringen zijn positief, vertelt bedrijfsleider Mart Geelhoed.

“Hier hebben andere gewassen straks veel profijt van.”

De maatschap heeft weer voor koolzaad gekozen, omdat ze in 2024 een nieuw perceel in eigendom kreeg. Dat was op dat moment jarenlang grasland van een melkveehouder geweest. “We hebben veel gedaan aan het perceel”, vertelt Geelhoed. “Sloten gedempt, grond aangevoerd, geëgaliseerd. We waren op zoek naar een teelt die goed is voor de bodem, en zo kwamen we op het idee om koolzaad te gaan telen.” Geelhoed vertelt dat ze dat op nieuwe percelen in de Flevopolder vroeger ook zo gedaan hebben om de bodem te verbeteren. “En goed voor de bodem zorgen, is voor ons heel belangrijk.” Dus zo kwam het dat KMWP voor het eerst sinds lange tijd weer koolzaad in het bouwplan opnam. Zij telen verder aardappelen, uien, wintertarwe en -gerst, zomergerst, luzerne, timothee en vlas.

Cijfers van ras heel mooi

KMWP heeft goede contacten met het veredelings- en zaaizaadbedrijf Limagrain (LG) en teelt ook andere gewassen van het bedrijf. Zowel bij FarmPlus als bij LG Seeds gaven specialisten aan dat het ras Ambassador goed bij KMWP zou passen. “Dat zou een goede houwvastheid hebben en het zaad niet zomaar voor de oogst laten vallen. Daarnaast is ons een goede opbrengst beloofd. De cijfers van dit ras zijn gewoon heel mooi.” Dat is terug te zien op het perceel. Geelhoed merkt dat het koolzaad goed groeit, ook al is de bodem nog niet optimaal. “We zien dat de beworteling heel mooi is en daarom weten we dat het heel goed is voor de bodem. Daar hebben andere gewassen later alleen maar profijt van.”

Veel lovende reacties

De teelt van koolzaad is tot nu toe ook ‘zeer arbeidsex-tensief’, stelt Geelhoed. Behalve onkruidbestrijding en het strooien van stikstof, hebben de medewerkers van KMWP er nog niet veel werk aan gehad. “De druk van plaaginsecten is hier heel laag. Ook kunnen slakken soms een bedreiging zijn voor de teelt, maar die hebben we hier ook nog niet gezien.” En, ook belangrijk, het koolzaad laat geen droogtestress zien, stelt Geelhoed. “De planten kunnen echt veel aan. De bloei was ook heel mooi overigens, dat konden buurtbewoners zeer waarderen. We hebben nog nooit zoveel reacties ergens op gehad en zagen op allerlei kanalen foto’s voorbij komen.” Met de oogst in het vooruitzicht staan de planten er keurig op. Geelhoed verwacht dat ze het koolzaad tussen de wintergerst en wintertarwe kunnen gaan oogsten. Daarna zal het koolzaad zelf via FarmPlus op de wereldmarkt belanden.

“Het stro hakselen we fijn en geven we terug aan de bodem. Zo willen we het gehalte organische stof verhogen.”

Kansrijk rustgewas

Geelhoed denkt erover het koolzaadareaal uit te breiden. Hij ziet ook volop kansen voor andere Zeeuwse akkerbouwers. “Het gewas kan een goede vervanging zijn van granen als rustgewas. Je kunt het vroeg oogsten, zodat je daarna nog andere maatregelen kunt nemen op je perceel, zoals het zaaien van een groenbemester.”

"Past mooi in een bodemvriendelijk bouwplan"

Freddie en Harmen Postma uit Zeewolde hebben hoge verwachtingen van hun winterkoolzaad. Met z'n vroegheid en diepe beworteling past het gewas perfect in het bodemvriendelijke bouwplan dat ze nastreven. "Bovendien is het goed voor de bijen en je hoeft amper te spuiten. En het is gewoon een mooi gewas."

"We zijn nog een beetje zoekende. Maar een ding staat vast bij de invulling van ons toekomstige bouwplan: we willen goed voor de bodem zorgen." Freddie Postma en zijn zoon Harmen zijn akkerbouwers in wording. Vanwege gezondheidsproblemen moest Freddie afscheid nemen van zijn melkkoeien.

Knoop doorgehakt

Het bouwplan van de VOF is geen standaard Flevolands bouwplan; het bevat een relatief hoog percentage rustgewassen die vroeg het veld ruimen. "We houden niet zo van modderen", lacht Harmen. "Daarom hebben we graag gewassen die niet te laat geoogst worden. Wat ook meespeelt is dat we nog geen eigen bewaring hebben voor aardappelen en uien. En ons machinepark is nog in ontwikkeling, dat heeft ook invloed op je keuzes." Misschien wel het opvallendste gewas in het rijtje is het winterkoolzaad. "Daar werden we enthousiast voor tijdens een velddag van Limagrain in Zuid-Drenthe", vertelt Freddie.

"We hadden een tarwestoppel vroeg geploegd op advies van een bodemdeskundige en we wilden dat perceel niet te lang kaal laten liggen. We hebben ons toen georiënteerd op winterkoolzaad. Dat is door de penwortel een perfect gewas voor de bodemstructuur. En het gewas voegt veel organische stof toe. We hebben op die velddag meteen de knoop doorgehakt en ter plekke de mogelijkheden besproken met iemand van Limagrain. Die adviseerde ons het ras Ambassador, vooral vanwege de oogstzekerheid."

Eenvoudige teelt

Winterkoolzaad is een makkelijk gewas, verzekeren de akkerbouwers. "Het vraagt bijvoorbeeld amper gewasbescherming. We hebben twee keer tegen onkruid laten spuiten en een keer tegen luis. Meer niet. Ziektebespuitingen waren niet nodig." In de mineralenbehoefte werd voorzien met 40 kuub runderdrijfmest voor het zaaien. "En voor de voorjaarsbemesting hebben we het officiële advies van 200 kilo Nmin aangehouden", meldt Freddie. "4 à 4,5 ton is op onze grond zeker haalbaar, dan is het saldo ongeveer concurrerend met tarwe." Wat ze na de oogst met het perceel gaan doen, hebben de akkerbouwers nog niet ingevuld. "Je moet na winterkoolzaad altijd eerst de opslag bestrijden", weet Freddie. "Maar van Ambassador weten we dat het ras stevige hauwen heeft, wat leidt tot minder zaadverlies. Na de opslagbestrijding kan er nog een mooie groenbemester achteraan. Of misschien graszaad." Alles overziend zijn vader en zoon Postma goed te spreken over hun kennismaking met winterkoolzaad. "Het is een eenvoudige en vroege teelt met mooie positieve effecten op de bodemstructuur, en is goed voor de bijen. Het zaad wordt afgezet en verwerkt in eigen land en de koolzaadolie is een gezond product. En het is ook gewoon een mooi gewas."

FARMERS
WEEKLY

Farmer sets OSR world record
in the Lincolnshire Wolds:
7,52 ton with LG Avenger

“Topoogst koolzaad ook op zand haalbaar”

Freek en Henk Ensink in het Drentse Schoonebeek zaaien al jaren winterkoolzaad. Op onze zandgrond zijn opbrengsten van tegen de 5 ton per hectare haalbaar. En het bespaart ons ook nog eens de inzaai van een verplicht vanggewas, want koolzaad is een rustgewas waarvoor extra vergoedingen gelden.”

Naast koolzaad, verbouwen ze zomergerst en zetmeel-aardappels in een 1 op 3 bouwplan. “Koolzaad zaaien we in september na de gerstooft en na koolzaad telen we zetmeelaardappels”, zegt Henk. “Wij hebben hier op onze gerstpercelen vaak last van roeken. Daarom telen we koolzaad als alternatief en voor risico- en arbeidsspreiding in onze teelten. We doen burgers en onze burens ook een plezier met deze teelt. Ze genieten van onze gele velden met bloeiend koolzaad. We zien daarvan zelfs foto’s terug op Facebook.” Omdat koolzaad in het GLB meetelt als groenbemester, heeft Ensink geen extra kosten voor inzaai van een verplicht vanggewas. In de eco-regeling is koolzaad een rustgewas, waarvoor extra vergoedingen gelden.

Duurzame teelt

In de omgeving van Schoonebeek wordt van oudsher weinig koolzaad geteeld. “We zitten wat dat betreft in een maagdelijk gebied, waardoor de ziektedruk voor ons koolzaad erg laag is”, vertelt Freek. “Gewasbeschermingsmiddelen tegen ziekten zijn niet nodig. We spuiten alleen herbiciden, zo snel mogelijk na zaaien. De eerste twee jaar deden we dat niet, maar dat blijkt wel nodig. Zeker op de mindere plekken in het perceel waar onkruid meer kans

krijgt.” Bemesten doen ze met varkensmest eind september en in het voorjaar met kunstmest, een tijdige voorjaarsbemesting is nodig voor een goede groei.

Matif-notering leidend

De koolzaadopbrengsten zijn erg afhankelijk van de weersomstandigheden. “Gemiddeld halen we 3,5 ton per hectare”, zegt Henk. “Als er niet te veel regen valt, gedijt koolzaad hier goed.” Hun zandgrond is namelijk zeer vochthoudend. De broers voeren zelf de grondbewerking en het zaaien van het koolzaad uit. De loonwerker oogst het koolzaad op stam. “Vanwege het niet gelijktijdig rijpen van de zaden, is het juiste oogstmoment van koolzaad bepalen altijd lastig. Als je te vroeg oogst, is het oliegehalte en de uitbetaling lager. En als er te veel zaad op het land achterblijft, ben je te laat”, zegt Freek. “Met een houwvast ras als LG Ambassador ben je wat dat betreft het best af, het geeft je net even wat meer flexibiliteit in de oogstplanning. Qua afzet kijken we het altijd even aan. Pas vlak voor de oogst beslissen we waar we ons koolzaad gaan leveren. Of in de Agrifirm-pool of aan een Duitse coöperatie. De markt voorstellen blijft lastig, maar we houden de Matif-notering voor koolzaad goed in de gaten.”

Meer weten of advies op maat?
Onze specialisten helpen je graag.

Ludwig Oevermans

Noord-Nederland
06 - 12 14 22 33
ludwig.oevermans@limagrain.nl

Robert ter Maat

Midden-Nederland
06 - 53 10 21 66
robert-ter.maate@limagrain.nl

Antoon Verhoeven

Zuidwest-Nederland
06 - 23 30 88 04
antoon.verhoeven@limagrain.nl

Patrick Boosten

Zuidoost-Nederland
06 - 12 95 94 44
patrick.boosten@limagrain.nl

Onze zaaizaden zijn verkrijgbaar via een landelijk dealernetwerk.

Op www.lgseeds.nl/dealerlocator vind je de LG verkooppunten bij jou in de buurt.

Limagrain Nederland BV | Postbus 1 | 4410 AA Rilland | Tel. 0113 55 71 00 | www.lgseeds.nl

Limagrain Field Seeds

Limagrain